

STATISTIK & ANALYS

Stig Forneng
2003-02-12

Antalet examinerade fortsätter att öka

Antalet examinerade vid universitet och högskolor ökade med 7 procent läsåret 2001/02. Därmed fortsätter den uppgående trend som har inneburit att antalet examinerade har ökat med 24 procent på tio år. Det framgår av de senaste uppgifterna om examinerade som Statistiska centralbyrån har tagit fram på uppdrag av Högskoleverket.

Det totala antalet avlagda examina uppgick till 42 950 läsåret 2001/02, men många studenter avlägger mer än en examen, till exempel högskoleingenjörsexamen och kandidatexamen eller kandidatexamen och magisterexamen. Antalet individer som avlade sin första examen under läsåret 2001/02 var 33 900 – även detta är en ökning 7 procent jämfört med föregående läsår.

Jämfört med för tio år sedan har sålunda tillskottet av högskoleutbildad personal till arbetsmarknaden ökat kraftigt, vilket är betydelsefullt bland annat mot bakgrund av att de relativt välutbildade 40-talisterna snart kommer att lämna arbetsmarknaden. Till utflödet av examinerade kommer dessutom ett betydande antal studenter som går ut på arbetsmarknaden utan examen men med en utbildning som i praktiken är jämförbar.

Fler lärare och ingenjörer

Det är många grupper av examinerade som ökar. Det gäller till exempel lärare, civilingenjörer och högskoleingenjörer. Det gäller även mer generellt inriktade examina som kandidat- och magisteramina. Antalet magisteramina (vilka omfattar minst fyra års studier) är för övrigt nu nästan lika stort som antalet kandidatamina (vilka omfattar minst tre års studier). Totalt sett omfattar fyrtio procent av alla examina, dvs. yrkesamina och generella examina, utbildningar som kräver minst fyra års studier.

Antalet jurist- och psykologamina har minskat relativt kraftigt jämfört med föregående år. Den stora minskningen beror dock i första hand på ett ovanligt högt antal avlagda examina läsåret 2000/01.

Jämfört med för tio år sedan är det fråga om stora ökningar för flertalet examensgrupper. Antalet civilingenjörsexamina har ökat med 40 procent och antalet högskoleingenjörsexamina har fördubblats. För barn- och ungdomspedagogisk examen (förskollärare och fritidspedagoger) är dock antalet examinerade mindre än hälften av antalet examinerade läsåret 1991/92.

För sjuksköterskor och tandläkare är examenstalen lägre än för tio år sedan efter minskningen av antalet nybörjarplatser i mitten av nittiotalet, men examenstalen för

sjuksköterskor ökar nu igen. Antalet läkareexamina är i stort sett detsamma som för tio år sedan.

Examengrupp	1991/92	1995/96	2000/2001	2001/02	Förändring 00/01-01/02 %
Kandidatexamen	1 352	5 956	9 104	9 713	7
Magisterexamen	-	2 811	7 553	8 290	10
Barn- och ungdomspedagogisk examen	4 046	1 468	1 416	1 804	27
Civilingenjörsexamen	2 768	3 121	3 607	3 861	7
Grundskollärarexamen 1-7	752	2 271	1 577	1 533	-3
Grundskollärarexamen 4-9	235	904	1 216	1 394	15
Gymnasielärarexamen	953	1 057	1 132	1 318	16
Högskoleingenjörsexamen/motsvarande	1 322	1 574	2 659	2 856	7
Juris kandidatexamen	793	862	1 242	935	-25
Läkarexamen	715	699	775	741	-4
Psykologexamen	201	189	366	288	-21
Sjukgymnastexamen	463	279	429	420	-2
Sjuksköterskeexamen	3 731	2 613	2 904	3 093	7
Social omsorgsexamen	515	466	445	417	-6
Socionomexamen	776	745	861	940	9
Specialistsjuksköterskeexamen	-	-	53	500	
Specialpedagogexamen	540	378	465	555	19
Tandläkarexamen	186	210	128	151	18
Yrkesteknisk högskoleexamen	413	378	256	234	-9
Äldre examina	9 042	2 715	219	37	
Övriga	3 309	3 576	3 895	3 871	-1
Totalt	32 112	32 272	40 302	42 951	7
Därav för första gången examinerade	27 419	26 331	31 757	33 923	7

Anmärkning 1: Magisterexamen infördes i samband med högskolereformen 1993 och då infördes också kandidatexamen i full skala. Specialistsjuksköterskeexamen är en ny examen efter påbyggnad av sjuksköterskeutbildningen.

Anmärkning 2: Uppgifterna för läsåret 2001/02 avser hittills inrapporterade examina. Det slutliga antalet kommer att bli något högre. Runt 1,5 procent av alla examina brukar efterrapporteras.

Kvinnodominansen ökar

Drygt 60 procent av alla examina avläggs av kvinnor. Flertalet utbildningar har ojämn eller mycket ojämn könsfördelning och könsfördelningen blir allt ojämnare. Den allmänna tendensen är att andelen kvinnor ökar på alla utbildningar utom på dem där taket redan är nått, dvs. där andelen redan ligger nära hundra procent. För fler och fler utbildningar innebär det att könsfördelningen förskjuts från jämn till kvinnodominerad.

Av de större utbildningar som leder till en yrkesexamen är de båda ingenjörsutbildningarna de enda som fortfarande har ett klart flertal av män bland de examinerade. Men andelen kvinnor ökar också på dessa utbildningar.

Examengrupp	Andel kvinnor, %			Antal examinerade 2001/2002
	1991/92	1995/96	2001/02	
Yrksexamina (minst 100 examina)				
Tandhygienist	98	96	95	124
Arbetsterapeut	97	94	95	387
Specialpedagog	93	91	95	555
Social omsorg	95	90	93	417
Biomedicinsk analytiker	83	89	92	169
Socionom	83	83	89	940
Barn- och ungdomspedagog	93	89	88	1 804
Grundskollärarexamen 1-7	88	85	88	1 533
Sjuksköterska	89	88	87	3 093
Studie- och yrkesvägledare	74	74	84	122
Sjukgymnast	82	76	81	420
Grundskollärarexamen 4-9	73	68	74	1 394
Psykolog	68	69	74	288
Agronom	50	58	71	116
Apotekare	68	69	71	118
Gymnasielärare	54	55	66	1 318
Juris kandidat	51	56	61	935
Tandläkare	45	50	55	151
Arkitekt	58	52	54	138
Teologie kandidat	48	55	53	139
Läkarexamen/motsv	47	48	49	741
Högskoleingenjör	16	18	29	2 856
Civilingenjör	20	20	27	3 861
Generella examina				
Kandidat	57	53	64	9 713
därav				
humaniora, samhällsvetenskap	60	58	64	6 201
naturvetenskap	42	46	56	394
teknik	-	20	33	1 285
medicin, vård	-	79	89	1 711
Magister	-	54	57	8 290
därav				
humaniora, samhällsvetenskap	-	51	57	5 582
naturvetenskap	-	57	60	1 592
teknik	-	12	26	447
medicin, vård	-	88	81	501

Läsåret 2001/02 uppgick andelen kvinnor bland dem som avlade högskoleingenjörsexamen till 29 procent och bland dem som avlade civilingenjörsexamen till 27 procent.

Utvecklingen mot en ökad andel kvinnor på ingenjörsutbildningen är den i särklass mest positiva utvecklingen under nittioalet när det gäller könsskillnader på olika

utbildningar. På de traditionellt kvinnodominerade utbildningarna har andelen män visserligen ökat, men förändringarna är små.

I de yrkesexamensgrupper som har fler än 100 examinerade är det bara teologer (teologie kandidatexamen), läkare, tandläkare, musiklärare och arkitekter som har en jämn könsfördelning, det vill säga andelarna av vardera könet ligger i intervallet 40–60 procent.

Den ojämna könsfördelningen inom många områden av den högre utbildningen och i flertalet examensgrupper är särskilt negativ eftersom den också bestämmer könsfördelningen i yrkena. Och konsekvenserna är långsiktiga. De som examineras nu ska vara yrkesverksamma i 30–35 år eller ännu längre.

Jämn könsfördelning bland naturvetare

Situationen är något bättre när det gäller så kallade generella examina, det vill säga kandidat- och magisteramina. När det gäller dessa är könsfördelningen jämn inom områdena samhällsvetenskap och naturvetenskap, men det är stora skillnader mellan olika ämnen inom respektive ämnesområde.

Men totalt sett är alltså könsskillnaderna stora. Sammanfattad till ämnesområden är könsskillnaderna för generella examina och yrkesamina sammantagna följande:

Inom området vård och omsorg är nästan 90 procent av de examinerade kvinnor. På undervisningsområdet ligger motsvarande andel nära åttio procent. Inom humaniora och teologi är andelen kvinnor nära sjuttio procent. Inom teknikområdet är nästan tre fjärdedelar av de examinerade män. För övriga områden, det vill säga juridik och samhällsvetenskap, naturvetenskap, lant- och skogsbruk, medicin och odontologi samt inom det konstnärliga området, ligger fördelningen mellan män och kvinnor nära det genomsnitt som gäller för alla examinerade – 40 procent män och 60 procent kvinnor.